

Innovaatioiden ja tiedon suojaaminen

– tutkimus 2010

Innovaatioiden ja tiedon suojaaminen -tutkimus 2010

Helsingin seudun kauppakamari on jäsenmäärältään Pohjoismaiden suurin kauppakamari, johon kuuluu 22 kunnan alueelta yli 6 300 yritystä kaikilta elinkeinoelämän toimialoilta. Missionamme on Helsingin metropolialueen elinkeinoelämän kilpailukyvyyn vahvistaminen.

Helsingin seudun kauppakamarin yritysturvallisuustyön tavoitteena on kehittää yritysten riskitietoisuutta ja antaa työvälineitä omatoimiseen yritysturvallisuuden kehittämiseen. Yritysturvallisuustilaisuksiimme osallistuu vuosittain useita satoja yritysten edustajia ja olemme keskeinen elinkeinoelämän toimija kuntien turvallisuusstrategioiden toteuttamisessa. Kauppakamarin yritysturvallisuustyö suunnataan yritysten ajankohtaisten tarpeiden mukaisesti ja tästä syystä tutkimustoiminta on olennaisen tärkeä osa toimintaamme. Innovaatio ja tiedon suojaaminen -tutkimus 2010 on osa tätä tutkimustoimintaa. Tällä tutkimuksella haluttiin selvittää, miten kotimaiset yritykset suojaavat niille tärkeää tietoa ja minkälaisia haasteita yritykset kokevat luottamuksellisen tietonsa ja innovaatioidensa suojaamisessa.

Suomi on maailman johtavia maita innovatiivisuuden ja yritysten toimintaympäristön laadun suhteen, mutta trendi on kansainvälisten vertailujen mukaan laskeva. Erityisesti teknologisiin innovaatioihin liittyvä kansainvälinen kilpailu kiristyy, sillä teknologinen oppiminen ja tuotteiden kopiointi lisääntyy jatkuvasti. Tämän vuoksi yritysten luottamuksellinen tiedon ja innovaatioiden suojaamisella on merkitystä paitsi yritysten oman kilpailukyvyyn kannalta, myös suomalaisen hyvinvointivaltion ylläpitämisen kannalta. Tämä vaatii monipuolisempien teknologisten ja sosiaalisten innovaatioiden hyväksikäyttöä, yritysten omaa panostusta tiedon ja innovaatioidensa suojaamiseen, monipuolisempaa innovaatio-osaamista sekä yhteiskunnan ja elinkeinojärjestelmien jatkuvaa tukea kansallisen innovaatioympäristömme ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Ari Tulensalo

Johtaja

02 Tutkimuksen keskeiset havainnot

03 Tutkimukseen osallistuneet yritykset

04 Minkälainen tieto on yrityksille tärkeää

06 Tiedon suojauskeinot yrityksissä

07 Toteutuneet väärinkäytökset ja rikokset

08 Väärinkäytöksistä ja rikoksista aiheutuneet taloudelliset vahingot

09 Väärinkäyttöihin ja rikoksiin syyllistyneet henkilöt

10 Väärinkäytösten selvittely ja tutkinta

11 Innovaatioiden suojaaminen Suomessa ja ulkomailta

Tutkimuksen keskeiset havainnot

Innovaatioiden ja tiedon suojaaminen -tutkimuksen 2010 toteutti Helsingin seudun kauppakamarin toimesta Risk Control Services Oy. Yritykset vastasivat kyselyyn lokakuussa 2010. Tutkimuksessa selvitettiin minkälaisia tiedon suojauskeinoja yrityksillä on käytössään, minkälaisia väärinkäytöksiä ja rikoksia yritysten tietoon ja innovaatioihin on kohdistunut, ketkä ovat rikokseen syyllistyneitä ja minkälaisia taloudellisia vahinkoja yrityksille on aiheutunut toteutuneista väärinkäytöksistä ja rikoksista. Tutkimuksessa selvitettiin myös miten hyvin yritysten tieto on suojattu yritysten oman käsityksen mukaan ja minkälaisia haasteita yritykset kohtaavat luottamuksellisen tietonsa ja innovaatioidensa suojaamisessa.

Tutkimuksen keskeiset havainnot ovat seuraavat:

- 46 %:iin yrityksistä on kohdistunut tai yrityksillä on vahva epäily, että niihin on kohdistunut tietoon tai innovaatioon kohdistuvia väärinkäytöksiä tai rikoksia viimeisen kahden vuoden aikana. Kuitenkin jopa 59 % rikosten kohteeksi joutuneista yrityksistä on jättänyt rikosilmoituksen tekemättä.
- Suurin osa niistä yrityksistä, joilla on toimintaa myös ulkomailla, on joutunut tietoon tai innovaatioon kohdistuvien rikosten kohteeksi.
- Yritykset suojautuvat huolellisimmin yrityksen ulkoapäin tulevia uhkia vastaan vaikka tietoon ja innovaatioihin kohdistuvista väärinkäytöksistä ja rikoksista 47 % on oman henkilökunnan tai entisen työntekijän tekemiä.
- Suurin osa vastaajayrityksistä uskoo suomalaisten yritysten tiedon suojauksen tason olevan vastaavalla tai paremmalla tasolla kuin ulkomailla, mutta hyväuskoisuutta ja alhaista riskitietoisuutta pidetään ongelmana erityisesti kansainvälisillä markkinoilla toimittaessa.
- Yritykset eivät saa viranomaisilta tai kansalliselta lainsäädännöltä riittävästi tukea luottamuksellisen tietonsa ja innovaatioidensa suojaamisessa.

Tutkimukseen osallistuneet yritykset

Helsingin seudun kauppakamarin yritysturvallisuusvaliokunta on tehnyt ja teettänyt viime vuosina useita merkittäviä yritysturvallisuuteen liittyviä tutkimuksia, joihin on osallistunut huomattava joukko Helsingin seudun yrityksiä kaikilta elinkeinoelämän toimialoilta. Innovaatioiden ja tiedon suojaaminen -tutkimukseen 2010 osallistui noin kaksisataa sellaista Helsingin seudun yritystä, joiden liiketoimintaa luottamuksellisen tiedon ja innovaation suojaus olennaisesti koskettaa.

Yrityksistä kolmasosa toimii myös ulkomailla

Suurin osa tutkimukseen osallistuneista yrityksistä toimii liike-elämän palveluiden sekä tukku- ja vähittäiskaupan alalla. Myös teollisuuden ala on merkittävästi edustettuna vastaajien joukossa.

Miltei kaksi kolmasosaa vastaajayrityksistä ilmoittaa pääasialliseksi markkina-alueekseen koko Suomen. Yrityksistä noin kuudesosan pääasiallinen markkina-alue on pääkaupunkiseutu ja seitsemäsosan pääasiallinen markkina-alue on ulkomaat. Kaiken kaikkiaan yrityksistä 38 % kertoo toimivansa ulkomailla. Ulkomailla toimivien yritysten liikevaihto on kotimaassa toimivia yrityksiä suurempi, sillä 65 %:lla ulkomailla toimivista yrityksistä liikevaihto on yli 5 miljoonaa euroa, kun vain kotimaassa toimivilla yrityksillä 36 %:lla liikevaihto ylittää 5 miljoonan euron rajan.

Neljäsosa yritysten liikevaihdosta ylittää 25 miljoonaa euroa

Merkittävä osa tutkimukseen vastanneista yrityksistä on suuria yrityksiä, sillä yli neljäsosassa yrityksissä työskentelee yli 150 työntekijää, joka

kymmenennessä yrityksessä 51–150 työntekijää ja hieman harvemmassa 31–50 työntekijää. Viidesosassa yrityksissä työskentelee 11–30 työntekijää.

Myös vastaajayritysten liikevaihtojen mukaan tutkimukseen osallistuivat aktiivisimmin suuret yritykset. Yli 25 miljoonan euron liikevaihdon yrityksiä kyselyyn vastanneista on yli neljäsosa. Joka viidennen vastaajayrityksen liikevaihto on 5–25 miljoonaa euroa ja yhtä monen 1–5 miljoonaa euroa.

Neljä kymmenestä vastaajasta on yritysten toimitusjohtajia

Aikaisempien Helsingin seudun kauppakamarin tutkimusten mukaisesti, merkittävin osa tähänkin tutkimukseen vastanneista henkilöistä on Helsingin seudun yritysten toimitusjohtajia. Toimitusjohtajien osuus tutkimukseen vastanneista henkilöistä on 41 %, noin seitsemäsosa vastanneista on yrityksen turvallisuuspäälliköitä tai turvallisuusjohtajia, kymmenesosa yritysten asiantuntijoita ja yhtä moni keskijohtoon kuuluvia henkilöitä.

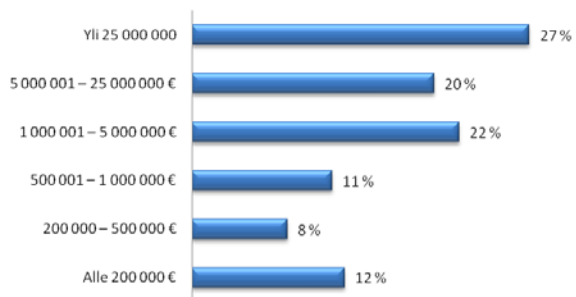
VASTAAJIEN PERUSTIEDOT

YRITYSTEN TOIMIALA

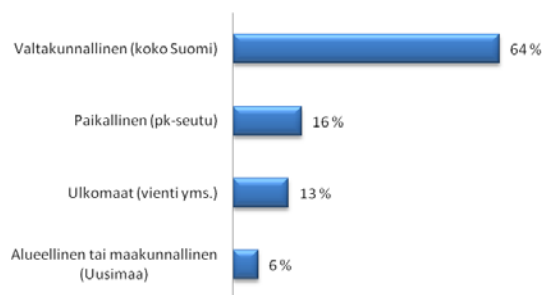
Risk Control Services

YRITYSTEN LIIKEVAIHTO

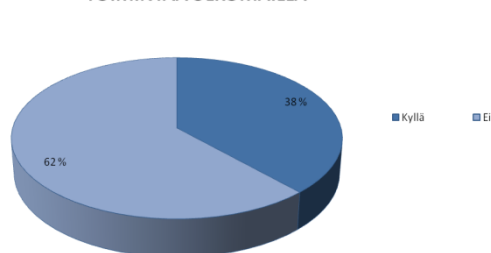
Risk Control Services

YRITYSTEN MARKKINA-ALUE

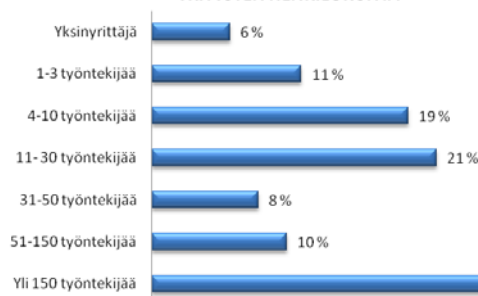
Risk Control Services

TOIMINTAA ULKOMAILLA

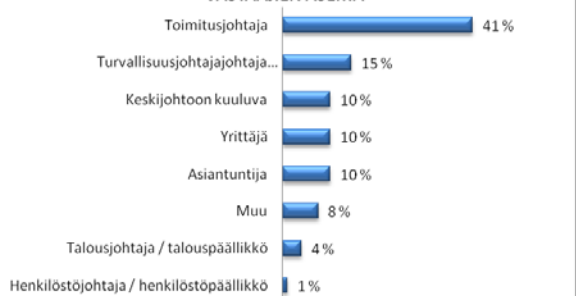
Risk Control Services

YRITYSTEN HENKILÖKUNTA

Risk Control Services

VASTAAJIEN ASEMA

Risk Control Services

Minkälainen tieto on yrityksille tärkeää

Yritysten hallussa on paljon sellaista sisäistä, luottamuksellista tai salaista tietoa, jonka kaatoaminen tai väärin käsiin joutuminen voi aiheuttaa yritykselle suurta taloudellista vahinkoa. Yrityksen arkaluontoisen tiedon suojaamisen kannalta on olennaisen tärkeää, että tiedon merkitys yrityksen liiketoiminnan kannalta on määritetty.

Suojattavan tiedon merkitys vaihtelee toimialoittain

Yritykset ovat eniten huolissaan tietojärjestelmiin liittyviin tietoihin, yhteistyö- ja kumppanisopi-

muksiin liittyviin tietoihin sekä asiakastietoihin kohdistuvista väärinkäytöksistä tai rikoksista. Vastaajista vielä muita ryhmiä enemmän ovat huolissaan yritysten talousjohtajat ja turvallisuusjohtajat, jotka uskovat yrityksen tietoon ja

innovaatioon kohdistuvien väärinkäytösten ja rikosten aiheuttavan yritykselle keskimäärin suurempaa haittaa kuin mitä esimerkiksi toimitusjohtajat, asiantuntijat, henkilöstöjohtajat tai yrityksen keskijohto ajattelevat. Yrittäjät pitävät tietoihin kohdistuvista rikoksista aiheutuvaa haittaa muita vastaajaryhmiä pienempänä.

Talous- ja turvallisuusjohtajat eniten huolissaan tiedon väärinkäytön seurauksista

Erityisesti teollisuudessa ollaan huolissaan asiakastietoihin kohdistuvista väärinkäytöksistä ja rikoksista, sillä jokainen tutkimukseen osallistunut teollisuuden toimialan yritys kertoi mahdollisten rikosten aiheuttavan suuren tai keskisuuren haitan yritykselle. Näin on tilanne myös liiketoimintatietojen ja yrityksen tietojärjestelmiin liittyvien tietojen osalta.

Tukku- ja vähittäiskaupan alalla korostuu taas yhteistyö- ja kumppanisopimusten arkaluontoisuus, sillä jopa 98 % yrityksistä kertoi niihin kohdistuvien väärinkäytösten tai rikosten aiheuttavan suurta tai keskisuurta haittaa yritykselle. Markkinointitietojen sekä yrityksen sisäisten muistioiden ja pöytäkirjojen osalta vastaava luku on 90 %.

Rakentamisen alalla korostuvat kumppani- ja yhteistyösopimusten ja yrityksen tietojärjestelmiin liittyvien tietojen arkaluontoisuus, sillä molempien osalta 90 % toimialan yrityksistä kertoo näihin tietoihin kohdistuvien väärinkäytösten tai rikosten aiheuttavan suurta tai keskisuurta haittaa yritykselle. Kuljetus- ja varastointialalla asiakastietojen lisäksi eniten huolta aiheuttavat niin ikään yrityksen tietojärjestelmiin liittyvät tiedot sekä yrityksen sisäisiä järjestelmiä koskevat tiedot. Liike-elämän palveluiden puolella asiakastiedot, yrityksen sisäiset muistiot ja yhteistyö- ja kumppanisopimukset ovat niitä tietoja, joihin kohdistuvat väärinkäytökset tai rikokset aiheuttaisivat eniten haittaa yrityksen toiminnalle.

Tuotekehitystietojen merkitys korostuu informaatio- ja viestintäalalla sekä teollisuudessa

Tuotekehitystietojen osalta toimialoissa on suurta hajontaa. Kun sosiaali- tai terveystietopalveluissa, kiinteistöalalla tai energia- ja ympäristöhuollossa yksikään yritys ei pidä tuotekehitystietoihinsa kohdistuvia väärinkäytöksiä tai rikoksia yrityksen kannalta lainkaan merkittävänä, niin informaatio- ja viestintäalalla 85 % yrityksistä ja teollisuudessa 92 % yrityksistä katsoo, että tuotekehitystietoihin kohdistuvat väärinkäytökset tai rikokset aiheuttaisivat suuren tai keskisuuren haitan yritykselle.

Tiedon suojauskeinot yrityksissä

Yritykset keskittyvät tiedon suojauksessa yleensä tietoteknisten ratkaisujen hyväksikäyttöön. Myös tämä tutkimus tukee sitä näkemystä, että yritykset pyrkivät suojaamaan tietoa lähinnä yrityksen ulkoapäin tulevaa uhkaa vastaan. Sisältäpäin tulevia uhkia ehkäisevät suojauskeinot ovat sen sijaan vähemmässä käytössä.

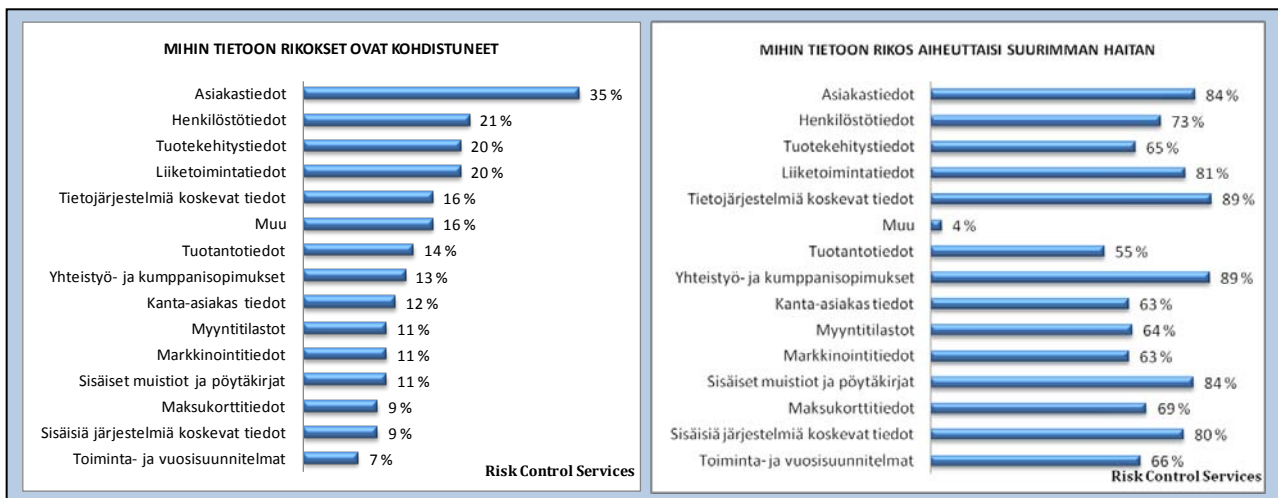
Alle puolet yrityksistä luokittelee arkaluontoisen tietonsa

Suomalaisten yritysten tietotekninen tiedon suojaus on yleensä hoidettu hyvin. Tutkimuksen mukaan yli 90 %:ssa yrityksissä on käytössä virustorjunta, palomuri, roskapostin suodatus ja tietojen varmuuskopiointi. Niin ikään tietojen käyttöoikeuksien määrittely sekä henkilökunnan ohjeistus tietojen käsittelystä, ovat yleisimpiä tietojen suojauskeinoja yrityksissä.

Sen sijaan yritysten riskitietoisuudessa ja yrityksen sisäisten prosessien aukottomuudessa on parantamisen varaa. Tutkimuksen mukaan useat yritykset ovat menettäneet niille tärkeää tietoa työsuhteen päättymisen jälkeisissä tilanteissa tai kun työntekijöillä on työsuhteen aikana ollut liian vapaa ja laaja pääsy yrityksen luottamukselliseen tietoon. Samaan aikaan vain alle puolella (48 %)

yrityksistä on irtisanomisiin tai työsuhteen päättymiseen liittyviin tilanteisiin kuuluva yhtenäinen prosessi ja vain alle kolmasosa (32 %) yrityksistä käyttää salattuja muistitikkuja tai rajaa niiden käyttöä.

Henkilökunnan ohjeistus tietojen käsittelyssä on tasaisesti kaikkien toimialojen käytössä, keskimäärin 83 % yrityksistä tekee niin, mutta tiedon luokittelua käyttää vain 47 % yrityksistä ja toimialojen suhteen tässäkin on suuria eroja. Kun energia- ja ympäristöhuollon yrityksistä jokainen yritys ilmoittaa käyttävänsä tiedon luokittelua ja informaatio- ja viestintäalallakin jopa 77 %, niin vastaavasti teollisuudessa vain 33 % sekä tukku- ja vähittäiskaupassakin vain 28 % yrityksistä kertoo käyttävänsä tiedon luokittelua suojauskeinona.

Toteutuneet väärinkäytökset ja rikokset

Yrityksen tietoon tai innovaatioon kohdistuvia rikoksia on usein hankala havaita. Tapahtuneiden rikosten havainnointia auttaa huolellisen tiedon suojaamisen lisäksi myös selkeät sisäiset prosessit ja valmiit toimintamallit epäilyissä tapauksissa.

Asiakastietoihin kohdistuu eniten rikoksia

Tutkimuksen mukaan peräti 46 % yrityksistä kertoo, että niihin on kohdistunut tai yrityksillä on vahva epäily, että niihin on kohdistunut tietoon tai innovaatioon kohdistuvia väärinkäytöksiä tai rikoksia viimeisen kahden vuoden aikana. Kun vastaajayrityksistä peräti 84 % pelkää, että asiakastietoihin kohdistuva väärinkäytös tai rikos aiheuttaisi yritykselle keskisuuren tai suuren haitan, tutkimus osoittaa, että juuri asiakastietoihin onkin kohdistunut eniten väärinkäytöksiä tai rikoksia. Jopa yli kolmasosa (35 %) yrityksistä kertoo näin tapahtuneen. Noin viidesosa yrityksistä kertoo, että myös niiden henkilöstötietoihin, tuotekehitystietoihin ja liiketoimintatietoihin on kohdistunut rikoksia viimeisen kahden vuoden aikana.

Yli puolet (55 %) informaatio- ja viestintäalan yrityksissä tapahtuneista väärinkäytöksistä ja rikoksista liittyvät enimmäkseen tiedon huolimattomaan käsittelyyn niin että siitä on aiheutunut yritykselle haittaa. Miltei joka viides (18 %) toimialan yrityksistä kertoo myös, että niiden tietoja on kopioitu hyötymismielessä.

Yritysvakoilu kohdistuu teollisuuteen ja tukku- ja vähittäiskauppaan. Teollisuudessa joka kuudes (17 %) yritys kertoo, että niihin on kohdistunut yritysvakoilua, tukku- ja vähittäiskaupassa 6 % yrityksistä tietää näin tapahtuneen.

Lähes puolet yrityksistä on joutunut tietorikosten kohteeksi

Teollisuuteen kohdistuu eniten yritysvakoilua

Useat tutkimukseen osallistuneista yrityksistä kertovat, että rikoksen kohteeksi joutunutta tietoa on käytetty niiden markkina-aseman ja kilpailukyvyyn heikentämiseen. Tyypillisimmillään havaitut väärinkäytökset ja rikokset ovat olleet luonteeltaan tiedon huolimattonta tai varomattonta käsittelyä niin, että siitä on aiheutunut yritykselle haittaa (38 %) tai tiedon kopiointia hyötymismielessä (35 %). Yli kolmasosa vastaajayrityksistä kertoo kumpaakin tapahtuneen. Neljäsosa yrityksistä (25 %) kertoo, että yrityksen tietoja tai tiedostoja on laittomasti kopioitu tai muutettu ja miltei viidesosa (19 %) yrityksistä tietää, että yrityksen tietoja on anastettu, yrityksen luottamuksellista tietoa on vuodettu esimerkiksi kilpailijalle (18 %) tai että yrityksen hinnoitteluun liittyvää tietoa on käytetty hyväksi (18 %). Yritykset kertovat myös, että niihin on kohdistunut sisäisten muistioiden ja asiakirjojen anastuksia, urkintaa ja tuotemallien kopiointia.

Väärinkäytöksistä ja rikoksista aiheutuneet taloudelliset vahingot

Yrityksen luottamukselliseen tietoon ja innovaatioon kohdistuvien rikosten taloudellisen vahingon määrittely voi olla vaikeaa useastakin syystä, erityisesti, jos yrityksen riskiarvioissa rikoksen kohteeksi joutunutta tietoa ei ole tai ei ole pystytty etukäteen arvottamaan. Aiemmissa Helsingin seudun kauppakamarin tutkimuksissa on todettu, että tiedon väärinkäytön aiheuttamat taloudelliset vahingot voivat olla mittavia. Myös tämä tutkimus vahvistaa tätä näkemystä.

Tietorikokset aiheuttavat miljoonavahinkoja

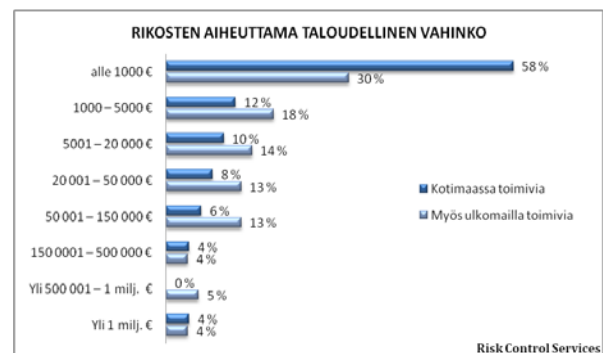
Yrityksistä 36 % kertoo, että niihin on kahden viimeisen vuoden aikana kohdistunut yhdestä viiteen tietoon tai innovaatioon kohdistunutta rikosta. Noin 6 % yrityksistä kertoo, että niihin on kohdistunut 6–10 rikosta kuluneen kahden vuoden aikana, 11–30 rikosta kahden kuluneen vuoden aikana on kohdistunut vain 2 %:iin yrityksistä ja niitä yrityksiä, joihin on kohdistunut yli 30 rikosta kahden viimeisen vuoden aikana, on yhteensä 3 % vastaajista.

Tietoon ja innovaatioon kohdistuvien rikosten kappalemäärät eivät näin ollen ole kovin korkeat, mutta taloudelliset vahingot kylläkin. Tutkimuksen mukaan tietoon ja innovaatioon kohdistuvien rikosten aiheuttama kokonaisvahinko on joka kymmenennessä tapauksessa yli 150 000 €

11 % informaatio- ja viestintäalan yrityksistä kärsii miljoonavahingoista

Rikosten aiheuttamat suurimmat vahingot näkyvät liike-elämän palveluissa, teollisuudessa sekä informaatio- ja viestintäalalla. Yli 10 % informaatio- ja viestintäalan yrityksistä (11 %) kertoo, että kahden viimeisen vuoden aikana yritysten tietoon ja innovaatioon kohdistuvien rikosten ko-

konaisvahinko on noussut yli miljoonan euron. Liike-elämän palveluissa ja teollisuudessa yli 6 % toimialan yrityksistä ilmoittaa vahinkojen nousseen yli miljoonan euron. Teollisuudessa niin ikään yli 6 % sekä tukku- ja vähittäiskaupassa yli 4 % yrityksistä kertoo että vahingot ovat kahden viimeisen vuoden aikana olleet 500 000 €–1 milj. €

Suurin osa yrityksistä, joilla on toimintaa myös ulkomailla, on joutunut tietoon tai innovaatioon kohdistuvien rikosten kohteeksi. Kun vain kotimaassa toimivista yrityksistä 37 % kertoo niihin kohdistuneen kyseisiä rikoksia, niin ulkomailla toimivista yrityksistä peräti 72 % kertoo joutuneensa tietorikosten kohteeksi kuluneen kahden vuoden aikana. Ne yritykset, joilla on toimintaa myös ulkomailla, kärsivät myös suhteessa suuremmista taloudellisista rikosvahingoista kuin yritykset, jotka toimivat vain Suomessa. Suomessa toimivilla yrityksillä ainoastaan alle 1 000 euron vahinkoja sattuu suhteessa enemmän.

Väärinkäyttöksiin ja rikoksiin syyllistyneet henkilöt

Oman henkilökunnan syyllistyminen väärinkäyttöksiin tai rikoksiin saattaa aiheuttaa suurta taloudellista vahinkoa, erityisesti jos teon kohteena on yrityksen luottamuksellinen tieto tai innovaatio. Tutkimuksen mukaan yritysten oman henkilökunnan tekemien väärinkäytösten ja rikosten osuus on merkittävä ja huomattavasti suurempi kuin esimerkiksi yhteistyökumppaneiden, kilpailijoiden, asiakkaiden tai alihankkijoiden.

Työntekijöiden osuus tietorikoksissa merkittävä

Yritysten tiedon ja innovaation suojauskeinot on suunnattu torjumaan pääasiassa ulkoapäin tulevia uhkia ja esimerkiksi tiedon luokittelua tai irtisanomisiin ja työsuhteiden päättymisiin liittyvää yhtenäistä prosessia käyttäviä vain alle puolet yrityksistä sekä muistitikkujen salausta tai niiden rajoitettua käyttöä vain alle kolmasosa yrityksistä. Viranomaisten turvallisuusselvitysmenettelyn piiriin eivät kaikki yritykset kuulu, ja sitä käytetäänkin vain alle neljäsosa (24 %) yrityksistä. Yritykset pitävät ulkopuolista uhkaa selkeästi suurempana kuin yrityksen sisältäpäin tulevaa uhkaa. Viimeisen kahden vuoden aikana tapahtuneissa yritysten tietoon tai innovaatioon kohdistuvissa rikoksissa tekijänä on kuitenkin ollut 47 %:ssa tapauksista juuri oma henkilökunta joko yksinään tai yhdessä jonkun muun tekijätahon kanssa. Yhteistyökumppanit ovat olleet osallisina 17 %:ssa tapauksista ja kilpailijat 20 %:ssa tapauksista. Järjestäytyneen ja ammattirikollisuuden osuus väärinkäytöksistä tai rikoksista on 11 %.

Niissä yrityksissä, joilla on toimintaa myös ulkomailla, on oman henkilökunnan tekemiä rikoksia kaksi kertaa enemmän (35 %) kuin yrityksissä, jotka toimivat vain Suomessa (18 %). Ulkomailla toimivien yritysten rikoksista 66 % on kuitenkin tapahtunut kotimaassa olevan tekijän toimesta.

Kansanvälisillä markkinoilla toimimisella näyttää olevan myös merkitystä asiakkaiden, kilpailijoiden ja alihankkijoiden tekemien rikosten määrään.

Ulkomailla toimivista yrityksistä 20 % kertoo, että kilpailijat ovat syyllistyneet väärinkäyttöksiin tai rikoksiin, näistä 60 % on tapahtunut kotimaassa ja 40 % ulkomailla. Vain kotimaisilla markkinoilla toimivista yrityksistä vastaavasti vain 8 % kertoo, että kilpailijat ovat syyllistyneet väärinkäyttöksiin tai rikoksiin.

***47 %:ssa rikoksista
on oma henkilökunta
osallisena***

Ulkomailla toimiviin yrityksiin kohdistuu enemmän rikoksia

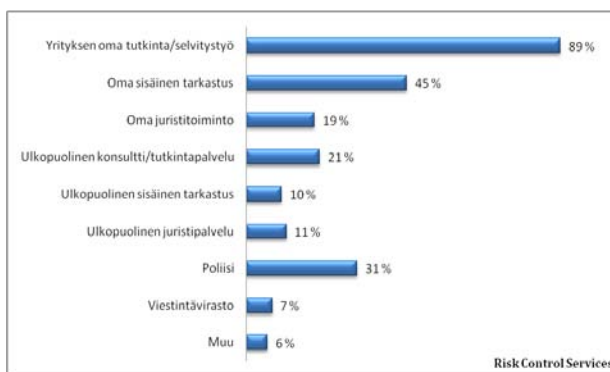
Ulkomailla toimivien yritysten asiakkaista 12 % on syyllistynyt yritysten tietoon tai innovaatioon kohdistuviin väärinkäyttöksiin tai rikoksiin, kun Suomessa toimivien yritysten asiakkaista puolet vähemmän, eli vain 6 % on syyllistynyt tietorikoksiin. Ulkomailla toimivien yritysten osalta 56 %:ssa tapauksista on ollut kyseessä ulkomalainen asiakas, loppuissa kotimainen asiakas. Alihankkijoiden syyllistyminen rikoksiin on myös yleisempää ulkomailla kuin Suomessa, sillä 12 % ulkomailla toimivista yrityksistä kertoo että alihankkija on syyllistynyt tietoon tai innovaatioon kohdistuvaan väärinkäyttöön tai rikokseen kun kotimaassa toimivista yrityksistä vain 4 % kertoo näin tapahtuneen.

Väärinkäytösten selvittely ja tutkinta

Yrityksillä itsellään on usein selkein käsitys siitä, minkälaisen vahingon niiden luottamukselliseen tietoon tai innovaatioon kohdistuneet rikokset aiheuttavat ja miten rikokset on onnistuttu tekemään. Suurin osa yrityksistä luottaakin tietoon kohdistuvien rikosten selvittelyssä lähinnä omaan asiantuntemukseensa.

Väärinkäytökset tutkitaan itse

Tutkimuksen mukaan jopa 89 % yrityksistä tutkii itse tietoonsa tai innovaatioonsa kohdistuvat rikokset. Oma sisäinen tarkastus käyttää 45 % yrityksistä tapahtumien selvittelyssä ja omaa juristitoimintoa käyttää 19 % yrityksistä. Ulkopuolisen tahon käyttäminen on vähäisempää, sillä ulkopuolista konsulttia käyttää 21 % ja ulkopuolista sisäistä tarkastusta käyttää 10 % yrityksistä. Tukku- ja vähittäiskauppa sekä informaatio- ja viestintäala käyttävät kaikista ahkerimmin ulkopuolista tahoja tutkimaan niihin kohdistuvia rikoksia. Kaikkien toimialojen yrityksistä 31 % turvautuu poliisin apuun tutkinnassa.

Rikosilmoituksista ei uskota olevan hyötyä

Vaikka 46 % tutkimukseen osallistuneista yrityksistä kertoo, että niihin on kohdistunut rikoksia

viimeisen kahden vuoden aikana, vain 41 % rikoksen kohteeksi joutuneista yrityksistä kertoo tehneensä rikoksesta ilmoituksen tutkivalle viranomaiselle. Niistä yrityksistä, jotka ovat tehneet rikosilmoituksen epäilemästään rikoksesta, vain noin 43 % kertoo rikosilmoituksesta olleen yrityksensä kannalta hyötyä.

Tyypillisin syy rikosilmoituksen tekemättä jättämiseen onkin juuri se, että rikosilmoituksesta ei uskota olevan apua, jopa 72 % rikosilmoituksen tekemättä jättäneistä vastaajista on tätä mieltä. Yrityksistä 28 % kertoo rikosilmoituksen tekemisestä luopumisen syyksi sen, että ne halusivat varmistaa yrityssalaisuutensa suojan ja 22 % yrityksistä on sitä mieltä, että rikosilmoituksen tekemisestä on liikaa vaivaa sen hyötyyn nähden. Yrityksistä 19 % kertoo, että on jättänyt rikosilmoituksen tekemättä, koska ei halunnut yritykselle ylimääräistä julkisuutta.

59 % yrityksistä on jättänyt rikosilmoituksen tekemättä vaikka ovat epäilleet rikosta

Innovaatioiden suojaaminen Suomessa ja ulkomailla

Kansallisen kilpailukyvyn kannalta kotimaisten yritysten tiedon ja innovaation suojaamisen taso on kiihtyvässä globaalissa kilpailutilanteessa olennaisen tärkeää. Monet tutkimukseen osallistuvat yritykset pitävät kotimaisten yritysten suurena ongelmana liian luottavaista suhtautumista olemassa oleviin uhkiin.

Tiedon ja innovaation suojaamisen taso Suomessa hyvä

Suurin osa vastaajayrityksistä uskoo suomalaisten yritysten tiedon suojauksen tason olevan vastaavalla tai paremmalla tasolla kuin ulkomailla. Vain harva yritys on sitä mieltä, että taso on erittäin hyvä tai vastaavasti erittäin huono. Toimitusjohtajat ja turvallisuusjohtajat suhtautuvat yrityksen tiedon suojaustasoon muita vastaajaryhmiä hieman kriittisemmin, mutta suuria eroavaisuuksia vastaajien aseman perusteella ei ole. Sen sijaan sillä on jonkin verran merkitystä, toimiiko yritys Suomessa vai myös ulkomailla. Niistä yrityksistä, joilla on toimintaa vain kotimaassa, on 87 % yrityksistä sitä mieltä että kotimaisten yritysten suojauksen taso on vastaavalla tai paremmalla tasolla kuin ulkomaisten yritysten. Ulkomailla toimivat yritykset suhtautuvat asiaan hieman varauksellisemmin, sillä 84 % niistä yrityksistä uskoo yritysten tiedon suojauksen olevan vastaavalla tai paremmalla tasolla. Yrityksillä ei ole yhtenäisiä näkemyksiä siitä, missä maassa tiedon ja innovaation suojaus on paremmalla tasolla kuin Suomessa, mutta yleisimmin arvioidaan, että tiedon suojaamisen taso on Suomea parempi esimerkiksi Yhdysvalloissa, Saksassa ja Ruotsissa.

Yritykset ovat sitä mieltä, että tiedon tekninen suojaustaso on Suomessa hyvä, mutta puutteita tunnustetaan esimerkiksi yritysten kulunvalvonnassa ja rakenteellisessa suojauksessa verrattuna ulkomaisiin yrityksiin. Sinisilmäisyyden ja liiallisen luottamisen esimerkiksi yhteistyökumppaneihin koetaan aiheuttavan tiedon tahatonta vuotamista innovaatioryityksissä. Yritykset koros-

tavatkin asiantuntijoiden käytön tarvetta ja yleisen riskitietoisuuden nostamista parhaiksi keinoiksi suojata luottamuksellista tietoaan ja innovaatiotaan.

”Keskeisin suojaamiskeino on työntekijöiden asenteisiin vaikuttaminen”

Lainsäädäntö ja viranomaistyöskentely ei tyydytä yrityksiä

Monet yritykset kokevat tiedon ja innovaation suojaamisen osalta ongelmaksi omien keinojensa vähyyden tai rajoitetun lainsäädännön. Tutkimuksen mukaan 68 % yrityksistä on sitä mieltä, että kotimainen lainsäädäntö tukee yritysten luottamuksellisten tietojen ja innovaation suojaamista vain keskinkertaisesti tai jopa huonosti. Viranomaistoiminnan osalta vastaava luku on hieman isompi, sillä peräti 73 % yrityksistä on tätä mieltä. Yksityisen sektorin koetaan pystyvän antamaan parhaiten tukea yrityksille, sillä 51 % yrityksistä on sitä mieltä että yksityisen sektorin palvelut tukevat hyvin tai erittäin hyvin yritysten tiedon ja innovaation suojaamista.

Lainsäädännön osalta informaatio- ja viestintäala on muita aloja kriittisempää, sillä peräti 77 % alan yrityksistä on sitä mieltä että lainsäädäntö tukee vain keskinkertaisesti tai huonosti yritysten luottamuksellisen tiedon ja innovaation suojausta. Viranomaisiin tyytymättömmimpiä ovat majoitus- ja ravitsemusala, josta peräti 80 % on sitä mieltä, että

Helsingin seudun kauppakamari – edunvalvonnan ammattilainen

Helsingin seudun kauppakamariin kuuluu yli 6 300 yritystä 22 kunnan alueelta.

Kauppakamarit ovat elinkeinoelämän asiantuntijoita, joiden tavoitteena on edistää yritysten kilpailukykyä ja toimintamahdollisuuksia alueellisesti ja kansainvälisesti. Kauppakamarien jäsenenä on Suomessa yhteensä yli 17 000 yritystä.

Kalevankatu 12, 00100 HELSINKI
puh. (09) 228 601
www.helsinki.chamber.fi

viranomaistoiminnan tuki on keskinkertaista tai huonoa. Teollisuudessa sen sijaan ollaan huomattavasti tyytyväisempiä viranomaistoimintaan, sillä 50 % toimialan vastaajista kokee saavansa tukea hyvin tai erittäin hyvin suojatessaan tietoaan ja innovaatioitaan.

Tiedon ja innovaatioiden suojaamisen haasteet

Yritykset kokevat innovaatioidensa suojaamisen ajoittain vaikeaksi. Etukäteen ei ole aina tiedossa, mistä kokeilusta syntyy innovaatio eikä ajatusta tai keksintöä ole näin pystytty suojaamaan riittävän hyvin sen kehityskaaren alusta asti. Toisaalta yritykset kokevat, että niillä ei ole välttämättä aina riittäviä resursseja tai osaamista suojaamaan luottamuksellista tietoaan ja innovaatioitaan, näin erityisesti kansainvälisillä markkinoilla toimittaessa. Erityisesti pk-yritykset tuntuvat kaipaavan tukea tältä osin.

”Työnantajalla pitäisi olla paremmat mahdollisuudet valvoa omistamansa tiedon käyttöä”

Tutkimuksessa käy ilmi, että yritykset kaipaavat myös selkeyttä ja tiukennusta kansalliseen lainsäädäntöön. Erilainen tiedon kalastelu tai muu yrityksen luottamuksellisen tiedon hankintaan liittyvä toiminta haluttaisiin lainvastaiseksi. Haastavaksi yritykset kokevat myös kotimaisen lainsäädännön ja viranomaistyöskentelyn alueelliset rajoitteet suhteessa kansainvälisen rikollisuuden toimintaan. Yritykset kokevat usein jäävänsä yksin epätoivottujen tapahtumien kanssa, vaikka innovaatioiden suojaamista pidetään yleisesti tärkeänä myös kansallisen kilpailukyvyn kannalta.